

Budapest, 1882. Julius 9.

25. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZELETÉNEK
HETISZEMLÉJÉ.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: vácozi-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: vácozi-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zenéműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:
Egész évre 6 frt
Félévre 3 frt
Negyedévre 1 frt 50 kr.

A színházégek ellen.

A bécsi nagy színházi szerencsétlenség óta minden színházégés ki-
váló figyelem tárgyává lön. Azelőtt egy-egy színházégés fel sem tűnt,
azóta egy díszlet vagy fátyolfüggöny meggyuladását világszerte megtávi-
ratozzák, akár Kamsatkában, akár Peruban is történt. Átlag véve min-
den hónapra azóta két színházégés esett, ime most is a rigai és az egyik
pétervári színház leégése a legújabb esemény e téren. Az égések meggát-
lására vonatkozó rendeletek egymást követik s azért a színházégek ele-
jét még sem fogják vehetni.

Egy nagy hibát látunk e rendeletek s általában az összes intézke-
désekben, s ez a túlságos féltékenység. Ugy körülszabályozzák a színházak
kezelését, oly tömördek felelősséget és felesleges kiadást háritanak a szin-
házzal mint üzlettel foglalkozó egyénekre, hogy végre is a művészet
húzza a rövidebbet. A sok fölösleges kiadást nem bírja el az igazgató,
kénytelen a művészet rovására vonni el a szükséges költséget s a vége a
színházak megbukása lesz. Ekkor, az igaz, nem lesz színházégés.

Nálunk Magyarországon, szerencsére nem ütött még be a színház-
égés-szabályozási düh, mely, ha oly mérvű lesz, mint az osztrák helytar-
tóság intézkedése, összes vidéki színházaink bezárására vezetne. Így, hogy
csak egyet emeljünk ki az alább következő rendeletekből. Bécsben azt is
elrendelték, hogy az összes színházi tárgyak impregnálva legyenek égés

elleni folyadékkal vagy anyaggal. Hány színház lesz, mely ezt majd pénzzel győzni nem tudja.

A különben helyes dolgokat is tartalmazó helytartósági rendeletet főpontjaiban itt közöljük :

A mi az új színházakat illeti, ezeket oly módon kell építeni, hogy minden oldalról 15 méternyi távolságra szabadon álljanak. A falak maszsziv anyagból építendőek. A szinpad mellékhelyiségeivel, a nézőtértől egy 0.60 méternyi vastag fal által különítendő el. A szinpadnak oly magasnak kell lennie, hogy a díszleteket ne kelljen összegöngyölgetni, hanem egyenesen állhassanak a zsinórpadlason. A jövőben építendő színházakban : díszletraktárakat, festőtermeket, ebédlőket és műhelyeket berendezni nem lehet; ruhatárakat csak akkor szabad építeni, ha azok a többi helyiségektől vastag falak és folyosók által vannak elkülönítve. A nézőtér mindegyik emelete (s a földszint) körül $2\frac{1}{2}$ méter széles boltozatos és tűzmentes folyosónak kell lennie, mely folyosó közvetlenül a lépcsőkhöz vezet. A karzatok mindkét oldalán lépcsőknek kell lenni, a melyek onnan egyenesen a szabadba vezetnek. A lépcsőket egyenesen és tűzmentesen kell építeni és legalább 1.50 méter szélesnek kell lenniök. Anynyi lépcsőt és kijáratot kell alkalmazni, hogy az összes közönség 4 perc alatt távozhassék a házból. Az udvari páholyokat azonkívül, hogy tágasabbak, előcsarnokkal, külön lépcsőkkel és fedeles vestibule-lel kell ellátni. A zenekar helyét nézőtérnek használni nem szabad.

A gázvilágításra nézve a volt szabályzat idevágó pontjai továbbra is érvényben maradnak. Az új rendelet azonban tekintetbe vette a netáni elektromos világítást is. Ez esetben a nézőtér világítását a szinpadétól el kell különíteni, s két gépet kell fölállítani. Az elektromos sodronyoknak oly erőseknek kell lenniök, hogy izzásba sohase jöjjenek. A világításhoz szükséges gépeket, ha fűtésre vannak berendezve, a színházon kívül kell elhelyezni. Szuffitalángokat csak elektromos uton szabad meggyújtani hasonlóképen a szinpadon, a sülyesztőben és a zsinórpadlason alkalmazott lángokat is, és csak a szuffitalámpák meggyújtásánál engedhető meg a közös gyújtókészülék használása. Az olajlámpavilágítást illetőleg érvényben marad a régi szabályzat. A színháznak a tűzoltóteleppel összeköttetésben kell állnia. Minden szinpadon legyenek elegendő számban vedrek, melyeket az e célra külön kijelölt helyeken az igazgatóság őriz. A hatósági felügyelő bizottság részére földszinten megfelelő helyiség rendezendő be, mely egyszersmind mentőhelyiségül szolgálhat. Robbanó anyagoknak a színházban tartása tiltva van. Lőni csak borjúszőrből készült dugaszokkal szabad. A világítási ügygyel megbízott hivatalnokokat be kell jeleníteni a hatóságnál.

A vállalkozó felelős a rendelet minden egyes pontjának pontos tel-

jesítéseért, különösen pedig felelős azért, hogy tűzveszély esetére a veszélyről rögtön értesitse a közönséget. Oly színházak, melyeket csak 600 nézőre építenek, hátsó falazatukkal más épülethez támaszkodhatnak. A felügyelő közegeknek egy órával az előadás előtt kell megjelenniök és a színház valamennyi részeit tartoznak megvizsgálni. Minden előadásnál a rendőri hatóságnál előre bejelentett orvosnak kell jelen lennie. A helytartóság minden városban, hol színház van, állandó helyi bizottságot nevez ki, mely több független szakértőből, a tűzoltóság főbb tagjaiból és egy orvostól áll.

Ime ez a bécsi rendelet főbb vonásaiban. Nálunk egy ily rendelet az összes vidéki színházak bezárására vezetne.

A nemzeti zenede az 1881—82-ki tanévben.

Ugyanazon rendben, mint azt lapunk 22-ik számában közöltük, tartattak meg a nemzeti zenedében az évi zárvizsgálatok. Nagyszámú közönség volt jelen ezeken, hogy ujlag megerősödjék azon jó vélemény, melynek ez intézet ma már a társadalom minden rétegeiben örvend. A nemzeti zenede hazánk első zeneiskolája jelenleg ugy terjedelmét, mint tanárai és növendékei számát tekintve. Szükségtelen B a r t a y Edének, az intézet igazgatójának érdemeit felsorolni, beszélnek itt a tények Mindnyájan tudják, mily lendületet tudott ő adni néhány év alatt ez intézetnek, és mindnyájan, kik Bartay Edét ismerik, tudják hogy a művészet iránti lelkesedése ép oly kevésbé ismer határt, mint lankadatlan buzgósága, melylyel kitűzött célja felé törekszik. És Bartay célja az volt, hogy a nemzeti zenédét a külföld legjelesebb intézetei mellé hasonló rangra emelje.

Mennyire sikerült ez neki, ezt bizonyítják az intézetnek évenként rendezett hangversenyei, melyek minden társadalmi körben nagy érdekeltiséget keltettek, a sajtó egyhangú, kedvező nyilatkozatai, bizonyítja továbbá a közönségnek fokozódó figyelme és az évről évre szaporodó tanárok és növendékek száma. Mily jótékony hatásuak voltak ez ujonnan szervezett hangversenyek, azt kiválóan a most következő tanévek fogják megmutatni még.

Szóljanak ezen állításunk mellett az adatok az intézet történetéből: Bartay Ede működését az 1876-ik tanév elején kezdé meg, azóta a tanárok száma 10-ről 22-re szaporodott, a növendékek száma pedig közel háromszorosára lőn az akkorinak.

Ezen emelkedés számokban kimutatva a következő:

1875-ik tanévben volt növendék	225
1876-ikben szaporodott	357-re
1877 » »	443-ra
1878 » »	464-re
1879 » »	508-ra
1880 » »	594-re
1881-ben pedig	651-re.

Ezen 651 növendék következő tanszakokban nyert oktatást:

- I. A zongora-tanszakban: Ifjak hat osztályban 122, Leányok hat osztályban 237, összesen zongora növendék 359.
 II. Az ének-tanszakban: Leányok hat osztályban 33.
 III. A hegedű-tanszakban: 128.
 IV. A gordonka-tanszakban: 5.
 V. A gordon-tanszakban: 2.
 VI. A fuvola-tanszakban: 8.
 VII. Az orgona-tanszakban: 5.
 VIII. Az összhangzat-tanszakban: ifjak 21, leányok 38.
 Összesen: 59.
 IX. Az olasz nyelvtan rendkívüli osztályában: 9.
 X. A francia nyelvtan rendkívüli osztályában: 21.
 XI. A zenekarban: 22. — Főösszeg: 651.

Ilyen kimutatás után a nemzeti zenede bátran nézhet a jövő elé. Meg vagyunk győződve, hogy azon új szervezés, melylyel ez intézet két hó múlva újra kezdi működését, úgy mint eddigi ujitásai és törekvései csakis előnyére válnak e kiváló intézetnek!

* * *

Két ujdonság.

A fővárosi szinkör az Erdélyi Marietta pör lezajlása ideje alatt két ujdonságot hozott színre, igen csekély sikerrel.

»A falu rózsája«, Kőszeghy Gézá-nak (nemzeti színházunk érdemes veterán bassistájának fia) »eredeti« operettje került múlt hó 29-én először a fővárosi közönség elé a budai szinkörben. Szövegét Csengey Gusztáv gyártotta. Erre kár volna egyetlen egy szót is vesztegetni, mert valóban ily izléstelen silányságot rég nem tálaltak élénk.

A zenéről már jobbat mondhatunk, és kötelességünknek tartjuk mindjárt konstatálni, hogy az igen csinos és fülbemászó, csakis az a hibája hogy — nem Kőszeghy uré. Hogy a tisztelt szerző jó zenész, az operettjén első hallásra észrevehető. Igen ügyesen tudta a nagy összeviességében Suppé, — Lecocq — Strauss és mások dallamait a maga szövegéhez alkalmazni, hol csonkítva, hol pedig utánozva azokat. Ezt nem is rójuk egy fiatal kezdőnek hibául; csakhogy akkor a tisztelt *compilator* úrnak nem lett volna szabad művét »eredeti operettnek« nevezni. Így hogy csak egyet is említsünk, Kőszeghy úr a »Kornevilli harangok«-beli »Tekints ide, Tekints oda« refrainnel bíró couplet-et majdnem hangról hangra átvette. Delibes »Pizzicato Polkája« is megnyerte a »falu rózsája« szerzőjének tetszését. Valóban nem rossz izlésre mutat.

De igazságtalanok volnánk, ha nem ismernők el, hogy van egy-két eredeti dallam is a műben, melyek zeneirői talentumról tanuskodnak, csakhogy itten megint az a hiba, hogy e számok a legtriviálisabb tánczeneből állnak s mint minden egyfajta dolog itt is unalmassá válnak.

Az előadás meglehetősen kerekded volt. Első sorban Andorffy urról kell megemlékeznünk, ki egy szertartás-mester szerepét — a »kapitány kisasszony«-beli don-nak alteregóját — igen diszkrétan, mulatságosan

és hatásosan adta. V á r a y Mariska k. a. (kit több lap »kis« Blahánének nevezett el), jól nézett ki és csinosan is énekelt. K e n d i ur, visszataszító clown-bohóságai nagy tetszést találnának »Renz lovardájában.« H u n f y és F e r e n c z y urak megtették a tőlük telhetőt. Az ének és zenekarok meglehetősen vigyáztak magukra.

A második ujdonság C s i k v á r y Jákóbnak »a z a t y j a u n o k á j a« című állítólagos népsziműve volt, mely a leggyöngébb kísérletek egyike e genreban. Teljesen igazolta a bírálók osztályozását, kik ezt a legrosszabb pályaműnek kvalifikálták. Se mese, se nyelvezet nem érdemel említést. A közönség is langyosan fogadta, s a műsorról — ugylátszik — egy előadás után le is vétetett.

T Á R C A.

Raff és Liszt.

A most elhunyt kitünő zeneszerző életében egyik legfontosabb mozzanat volt Liszttel találkozása. Mult számunkban megígértük e kis adoma elbeszélését, ime most beváltjuk ígretünket.

Liszt Bazelen hangversenyzett, természetesen óriási izgatottságot keltve az egész környéken. Boldog volt, aki előre jegyet foglalhatott le, a mennyei élvezet részesévé levén. Raff Zürichben tanult ekkor filológiát. Élénk vágya a jó zene után azonban nem állott arányban erszénye tartalmával, de bármikép is, Lisztet mégis kellett hallania. Annyi pénze még csak akadt, hogy a belépti jegyet megfizethesse s útközben némi frissítőket, Bazelen pedig éjjeli szállást szerezhessen, de a kocsizásról le kellett mondania s odajuthatását az apostolok gyalog alkalmatosságára, saját jó lábaira kellett bíznia.

Útközben pihenőre egy korcsmába tér be, ott harapott valamit s azzal ledült, meghagyván, hogy idejében költsék föl. Azzal azonban megkéstek s ő rémülettel vette észre, hogy menve nem ér el idejében Bazelbe. A menésből sietés, ebből pedig csöndes ügetés lett. Az időjárás igen kevéssé kedvezett zeneszomjas vándorunknak, az egek csatornái megnyitak és ő bőrig ázott nyargaltában.

Csurogva és izzadva érkezik a hangversenyterem elé — zsufozásig tömve van. A hangverseny már el is kezdődött. Jegyet nem kaphat, ugyse fér be a terembe. De neki be kell mennie A garaboncáskodó ifjut végre Liszt titkára Belloni aka-ja felvilágosítani kívánságának lehetetlensége felől, Raff azonban arra kérte Bellonit, mondaná meg a mesternek, hogy ő Bazelig futva érkezett meghallgathatására — bocsáttassa hát be. Belloni az egyik szünet alatt tudtára adja Lisztnek a furcsa ember kívánságát, s az így szól: »Hozza be a z t a z embert!« Raffot Liszt elé vezették, az a zongora emelvényén mutatott neki helyet, másuvá ültetni lehetetlen volt már.

S így hallotta Raff először Lisztet, az emelvényen valódi tócsa között ülve, melyet a ruhájából, csorgó esernyőjéből megeredt eső idézett elő.

- I. A zongora-tanszakban: Ifjak hat osztályban 122, Leányok hat osztályban 237, összesen zongora növendék 359.
 II. Az ének-tanszakban: Leányok hat osztályban 33.
 III. A hegedű-tanszakban: 128.
 IV. A gordonka-tanszakban: 5.
 V. A gordon-tanszakban: 2.
 VI. A fuvola-tanszakban: 8.
 VII. Az orgona-tanszakban: 5.
 VIII. Az összhangzat-tanszakban: ifjak 21, leányok 38.
 összesen: 59.
 IX. Az olasz nyelvtan rendkívüli osztályában: 9.
 X. A francia nyelvtan rendkívüli osztályában: 21.
 XI. A zenekarban: 22. — Főösszeg: 651.

Ilyen kimutatás után a nemzeti zenede bátran nézhet a jövő elé. Meg vagyunk győződve, hogy azon új szervezés, melylyel ez intézet két hó múlva újra kezdi működését, úgy mint eddigi újításai és törekvései csakis előnyére válnak e kiváló intézetnek!

* * *

Két ujdonság.

A fővárosi szinkör az Erdélyi Marietta pör lezajlása ideje alatt két ujdonságot hozott színre, igen csekély sikerrel.

»A falu rózsája,« Kőszeghy Gézá-nak (nemzeti színházunk érdemes veterán bassistájának fia) »eredeti« operettje került múlt hó 29-én először a fővárosi közönség elé a budai szinkörben. Szövegét Csengey Gusztáv gyártotta. Erre kár volna egyetlen egy szót is vesztegetni, mert valóban ily izléstelen silányságot rég nem tálaltak elénk.

A zenéről már jobbat mondhatunk, és kötelességünknek tartjuk mindjárt konstatálni, hogy az igen csinos és fülbemászó, csakis az a hibája hogy — nem Kőszeghy uré. Hogy a tisztelt szerző jó zenész, az operettjén első hallásra észrevehető. Igen ügyesen tudta a nagy összevisszában Suppé, — Lecocq — Strauss és mások dallamait a maga szövegéhez alkalmazni, hol csonkítva, hol pedig utánozva azokat. Ezt nem is rójuk egy fiatal kezdőnek hibául; csak hogy akkor a tisztelt *compilator* úrnak nem lett volna szabad művét »eredeti operettnek« nevezni. Így hogy csak egyet is említsünk, Kőszeghy úr a »Kornevilli harangok«-beli »Tekints ide, Tekints oda« refrainnel bíró couplet-et majdnem hangról hangra átvette. Delibes »Pizzicato Polkája« is megnyerte a »falu rózsája« szerzőjének tetszését. Valóban nem rossz izlésre mutat.

De igazságtalanok volnánk, ha nem ismernők el, hogy van egy-két eredeti dallam is a műben, melyek zeneirői talentumról tanuskodnak, csak hogy itten megint az a hiba, hogy e számok a legtriviálisabb tánczeneiből állnak s mint minden egyfajta dolog itt is unalmassá válnak.

Az előadás meglehetősen kerekded volt. Első sorban Andorffy urról kell megemlékeznünk, ki egy szertartás-mester szerepét — a »kapitány kisasszony«-beli don-nak alteregóját — igen diszkrétan, mulatságosan

Liszt határozott művészi egyénisége rendkívüli benyomást gyakorolt Raffra, s ezt később sem volt képes más benyomás elenyésztetni. Csak nagy idő múlva, midőn egy Wagner-korszakon átment, tért vissza a klaszszikusok örökszép zenéjére s engedte magát kiválólag Mozart által befolyásoltatni.

E megtérését ő maga így jellemzé egyszer jó kedélyvel: »A világot megostromló túlbizakodott ifjúkor éveiben csak ezt mondtam: »Én!« később már ezt: »Én és Mozart!« majd még később: »Mozart és én!« most pedig csak ezt: »M o z a r t!«

*

Még egy pár szót végül Raff egyéniségéről. Említettük már, mily széles tudományú képzettséggel rendelkezett századunk e kiváló szelleme, de mint rendszeren szokott lenni, ép ezért elhanyagolá azt, amire mások oly súlyt fektetnek: a társas érintkezés sok csinyja-binyjának alapos ösmere-tét. Minden mesterkéeltségtől ment volt lénye, őt az őszinteség, sőt tán némileg a nyersség is jellemzé. Nyílt szivü és nyílt arcú ember volt, ki nem sokat törődött azzal, ha egyszerűsége másoknak nem tetszik. Viszont a hizelgő dicséreteket nem szerette, ezek iránt ép oly érzékeny volt, mint a gyülölködő ócsárlással szemben. Aljas támadások gyakran érték őt, ép egyéniségének őszintesége folytán s ezek őt valóban igen keserítették.

Széles képzettsége gyakran oktató modorra csábítá, ha valami iránt megkérdezték, de ő részéről soha az illető egyenes megkérdezése nélkül nem találta ki tudományát. Ha azonban valaki hozzáfordult s ő látta, hogy ez a kérdéssel nincs tisztában, azt a lehető legalaposabban és behatólag adta elő neki.

Saját jegyzéke szerint, mit papirjai közt találtak meg, 212 művel gazdagítá a zeneirodalmat. Utolsó műve, mely eddig előadatott »A világ vége, az utolsó ítélet, új élet« című oratorium nemrég ragadta el a weimariakat valóban ragyogó szépségével. Hátrahagyott művei még sok valódi műelvezetet ígérnek a zeneszerető közönségnek, ezek közül eddigelé ismeretessé lőnek a következő művek címei: »Csipkerózsza« világi oratorium, két új dalmü, »Őszszel« című, teljesen kész szinfonia, s a »Télen« szinfonia nagy része. Ezekkel az általa megkezdett »négy évszak« szinfonia-ciklust akarta bezárni.

Majd tán egy kegyeletes kéz, mely egyuttal elég erőt és tehetséget fog magában érezni, ily nagy szellem örökébe léphetni, kiegészítendi a hiányokat. A kész művekre, melyek megjelenése rövid időn várható, fölhívjuk filharmonikusaink figyelmét. A legméltóbb részvétnyilatkozat, amit halálának szentelhetünk, műveinek elismerése.

A művészpár.

D a u d e t A l f o n z t ó l.

Hogy is ne szerettek volna egymásba!

Mind a ketten oly szépek, oly híresek voltak, mind a ketten egy színházban énekeltek, mindaketten minden este ugyanegy érzelmet tolmácsoltak. Nem lehet büntetlenül játszani a tüzzel. Nem lehet húszszor egy hónapban, olvadékonny hangon, fuvolakíséret mellett mondani »szeretlek«, a nélkül, hogy a szó valósággá ne váljék. Az egyforma művészi törekvés-

ben megtalálták egymást, a megható szerelmi dalok, a fényes öltözékek megvesztegették őket — s így szerettek egymásba a festett világ szemeláttára. A szerelem nyitott ablakon osont be mindkettőnek a szívébe, mikor mint Lohengrin és Elza az ablaknál álltak. A szerelem hozzájuk férközött a Capulet ház erkélyének oszlopai között, mikor mint Romeo és Julia az első reggeli napsugárnál énekelték:

»A csalogány volt és nem a pacsirta.«

Ez az érzelem fedte be őket szende varázsával, mikor holdfényes éjjelen mint Faust és Margit szomoruan egymás mellett ültek, félig elborítva jázmintól és viruló rózsáktól.

Nemsokára egész Páris tudta szerelmöket s természetesen nagyon érdeklődött irántok; a saisonban épen valami új opera került színre. Kétszeres érdeklődéssel figyelték a két csillag játékára és énekére, melyek egyforma fényvel és ragyogással váltak díszére a nagy opera egének Végre, mikor egy este a tetszés rendkívüli mérvet öltött, szinte orkászserűvé vált, s a függönnyt többször kellett felhúzni mint máskor. Romeo és Juliája közt, ki kaméliákkal hintett fehér atlasz ruhájában bájolóan nézett ki, nyilatkozásra került a dolog. Mintha túlvilági hev fogta volna el a két művészt, mintha ellenállhatlan hatalom sarkalta volna őket. Szerelmöket, melyben ez este olyan valaminek kellett lenni, mit azelőtt nem éreztek, a kettős, kölcsönös diadal teljes kitörésre birta. A kezek találkoztak, s míg a nézőtérrel az örömrivalgás fölhangzott, a színpadon forró szerelmi vallomások váltottak. A két csillag találkozott pályáján, hogy azután egy közös pályafutásra egyesüljenek.

Az esküvő után egy ideig nem léptek föl; csak az első gyönyörmármor szétfoslása után énekelték ismét, újra mint Romeo és Julia. E naptól kezdve különös változás volt észlelhető. Azelőtt a férfi volt a tekintélyesebb, becsültebb rész. Idősebb, tapasztaltabb volt, ismerte közönségét minden gyengéivel együtt, s azért nagyon jól tudta, hogy mint kell vele bánni, azt lehet mondani, hogy szinte beleénekelte a földszintbe és a páholyokba. Hozzá képest a másik rész csak tehetséges tanítvány volt, kinek eleve hódoltak azon föltevésben, hogy genialis tehetsége később pompásan ki fog fejlődni. Hangja még érdekes, kemény volt néha nélkülözötte a teljes csiszoltságot, a teljes kerekdedséget, valamint hogy vállalai sem voltak még oly kerekdedek, mint a hogy kívánatos lett volna.

Visszatérvén menyegzője után a színpadhoz, egyik régi szerepében, tömött, mindamelllett lágy, pompás hangja már az első hangyjegyeknél elbájolta a közönséget. A hangvételt oly biztos volt, mint még soha, s tiszta mint a harang. A tetszés moraja suhant végig a termen. A csodálkozás általános volt, s az egész estén keresztül a közönség főfigyelme ő benne összpontosult, a tetszés oroszlánrésze neki jutott.

A szép asszonynak ez volt élete legszebb napja. Oly boldognak érezte magát; kimondhatatlanul boldognak; szeretett volna ujjongni örömeiben; megkönnyebbülten lélekzett föl, — hiszen elérte azt, a miről egykor annyit álmodozott. Férjének persze majdnem kijutott, szinte elfeledkeztek róla; s a mint a túlságos erős fény mély árnyékot idéz elő, mellőzve érezte magát azt hitte, hogy úgy tekintik, mint a legutolsó koristát, s ez nagyon elkomorította. Arra persze nem gondolt, hogy az énekesnő szenvedélyes, izzó játékának, pompás énekének egyedüli tárgya ő

volt, hogy az a bensőség és hő, mely a közönséget annyira föllelkesítette, egyedül az ő szerelméből vette eredetét, hogy egyedül ő lobbantotta lángra a nő mély szemeiben lappangó tüzet.

Már csak ennek az egy gondolatnak is büszkévé kellett volna őt tenni, de ő nem gondolt az ilyesmire, mert művészi hiusága nagyon is meg volt sebezve. Az előadás végezte után azonnal magához hívatta a claue főnökét, s a legkeserűbb szemrehányásokat tette neki: hogy az ő föllépését, távozását nem tapsolták meg kellőleg, hogy a harmadik felvonás nagy jelenete után egy kéz sem mozdult. Égyenesen az igazgatóhoz fog menni panasza!

Édes istenem!

Panaszkodhatott volna ahogy akart, a claue kifejthette minden erejét, nem használt semmit; a közönség kegyével kizárólag a nőt ajándékozta meg, s ezen nem lehetett változtatni. S hozzá még a nőnek az a szerencséje is volt, hogy most épen azokban a szerepekben lépett föl, melyekben mindig legerősebb volt, melyekben tehetségét és külső előnyeit oly pompásan érvényre emelhetette. Oly nyugalommal és biztossággal lépett a színpadra, mint a hogy egy nagyvilági nő megy a tánczterembe: a siker biztos előérzetében.

A férj minden újabb siker után komorabb, boszankodóbb, idegesebb lett; bántotta, hogy oly gyorsan kiment a divatból, s hogy a közönség tetszése osztatlanul nejeinek jut. Sokáig igyekezett elrejtteni mindenki elől, különösen neje elől, hogy ez az új áramlat bántja őt; de mikor egy este a nő öltözőjébe vezető lépcsőn fölhaladtak s a nő alig birván vinni a sok csokrot, a mit ez este kapott, diadalától mámorosan mondá: »Ma pompás esténk volt!« — férje csak annyit felelt neki: »ugy találod?« . . . De ezt oly gúnyosan, oly keserűen, hogy a szegény fiatal nő előtt egy pillanat alatt lehullt a lepel az igazságról.

Férje féltékeny volt! De ez nem volt a szerető féltékenysége, ki szíve asszonyát egyedül akarja birni a ki másnak még azt sem engedi, hogy rátekinthessen, — nem, ez a művész irigy, gyűlölködő, kibékíthetlen féltékenysége volt. Most már sok dolognak akadt magyarázata. Most már tudta a nő, hogy minden ária végén, valahányszor őt tetszéssel halmozták el, s az ujjongás végett nem akart érni, férje miért tekintett közönyösen, szórakozva a közönségre, s azután miért öltött tekintete oly különös kifejezést, mintha ezt akarta volna a hallgatóságnak mondani: »Ha tapsotokkal egyszer föl hagyatok, talán nekem is szabad lesz énekelnem.«

Óh a tetszés, a taps, az ujjongás, a kihívás! Mint árasztják el ezek az egész nézőtér, mint hallani ezeket egyformán a színpadon, a színpalak mögött, a ruhatárban. A kinek valamikor része volt az élvezetben, az nem felejtheti el soha. Nagy művészek, kik megváltak a színészi pályától, nem valami betegségben vagy talán végelgyengülésben halnak meg, hanem el-tűnnek, mert el nem lehetnek taps nélkül.

Hősünket a közönség részvétlensége folytán csekélyebb fokú kétségbeesés környékezte. Boszankodott, veszekedett, mérgelődött. Eszélyeséget akart magára erőtetni, a kedvetlen hangulatot úgy akarta elviselni, mint valami elháríthatatlan sorsot, s nem egyszer mondta magában, mielőtt a színpadra lépett volna: »De végre az én nőm, s én szeretem őt.« — Hijába!

Minden igazi, valódi érzelem eltompul, mihelyt a színpadi élet mesterséges, erőtetett érzelmeiől van szó.

Nejét még mindig szerette, de mint énekesnőt gyűlölte, s idegenkedett tőle. A nő észrevette mind ezt, s úgy figyelt férje tetteire, eljárására, hangulatára, minden legkisebb óhajára, mint ahogy egy nagy betegre szokás. Kezdetben a nő maga igyekezett saját diadalát kisebbiteni, az által, hogy nem játszott teljes erejéből, félhangon énekelt, stb. De mikor a lámpák elé lépett, az ilyen elhatározások szétfoslottak. Mi tévő legyen? Ismét megszokott verve-jével énekelt, — tehetsége nem engedte, hogy bilincseket rakjanak rá. Azután engedékenynek, hálásnak igyekezett mutatkozni férje iránt, vagy tanácsot, vagy mérvadó nézetet kérve tőle, például, hogy miként kell e vagy ama szerepet fölfogni.

A férj természetesen sohasem volt megalégedve.

A hizelgő jószívűség hangján, mint a milyen hamis és megbizhatlan barátok közt szokott uralkodni, így szólott nejének egy este, újabb diadala után:

— Jobban kell magadra vigyázni kicsikém! Ma megint nem vitted semmire. Ha így folytatod, sohasem lesz belőled semmi.

Azután minden képzelhető módon megakadályozni iparkodott őt az éneklésben.

— Vigyázz magadra édesem, nagyon pazarul bánsz hanganyagoddal. Olyanba kapsz bele, mely felülhaladja erődöt. Nyugodjál egy kicsit, nagyon rád férne a szünetelés.

Sőt a legcsegélyebb ürügybe is belekapaszkodott, csak hogy az éneklésben megakadályozza:

— Ma ne énekelj, náthás vagy! Árthatna hangodnak.

Sőt néha annyira ment, hogy egészen jogosulatlan szemrehányásokkal állt elő:

— Ma a duett fináléjában megint gyorsan énekeltél. Elrontottad az egész hatást, kiforgattad az egész szerepet.

Az elvakult férfi nem vette észre, hogy épen az ellenkezője állt annak, amit ő mondott, hogy ő volt az, ki akadékoskodott a játékban, ő volt az, ki mindig korábban kezdte az éneket, s korábban végezte, csak hogy megelőzze a tapsot; ő volt az, ki, hogy a közönség emlékezetébe ismét visszaidézze saját magát, mindig a színpad elő részén játszott, s nejét a második sorba igyekezett szorítani. S a nő azért sohasem panaszkodott, mert végtelenül szerette férjét. Diadalai elnézővé tették őt, szelidségre hangolták. De mit használt az? Minden este szerényen visszavonulni igyekezett, de folyton kihívták, örületes tapsok közt, s a helyett hogy a csendes sötétben magához jöhetett volna, el kellett viselnie a dicsőség, megtiszteltetés nehéz következményeit.

(Vége következik.)

„Az arany légy.“

»Orfeus zöld legye után az arany légy, a híres »m o u c h e d' o r e«, miss Aenea. Solymosi úr hiuságán ugyan fájó sebet ütünk, de kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy az arany légy sokkal csinosabb és pikánsabb mint ő, az »Orfeus« zöld legye. Azon vád ellenében, mintha semmi új se

volt, hogy az a bensőség és hő, mely a közönséget annyira föllelkesítette, egyedül az ő szerelméből vette eredetét, hogy egyedül ő lobbantotta lángra a nő mély szemeiben lappangó tüzet.

Már csak ennek az egy gondolatnak is büszkévé kellett volna őt tenni, de ő nem gondolt az ilyesmire, mert művészi hiúsága nagyon is meg volt sebezve. Az előadás végezte után azonnal magához hívatta a claue főnökét, s a legkeserűbb szemrehányásokat tette neki: hogy az ő föllépését, távozását nem tapsolták meg kellőleg, hogy a harmadik felvonás nagy jelenete után egy kéz sem mozdult. Egyenesen az igazgatóhoz fog menni panaszsra!

Édes istenem!

Panaszkodhatott volna ahogy akart, a claue kifejthette minden erejét, nem használt semmit; a közönség kegyével kizárólag a nőt ajándékozta meg, s ezen nem lehetett változtatni. S hozzá még a nőnek az a szerencséje is volt, hogy most épen azokban a szerepekben lépett föl, melyekben mindig legerősebb volt, melyekben tehetségét és külső előnyeit oly pompásan érvényre emelhetette. Oly nyugalommal és biztossággal lépett a szinpadra, mint a hogy egy nagyvilági nő megy a táncsterembe: a siker biztos előérzetében.

A férj minden újabb siker után komorabb, boszankodóbb, idegesebb lett; bántotta, hogy oly gyorsan kiment a divatból, s hogy a közönség tetszése osztatlanul nejenek jut. Sokáig igyekezett elrejteni mindenki elől, különösen neje elől, hogy ez az új áramlat bántja őt; de mikor egy este a nő öltözőjébe vezető lépcsőn fölhaladtak s a nő alig birván vinni a sok csokrot, a mit ez este kapott, diadalától mámorosan mondá: »Ma pompás esténk volt!« — férje csak annyit felelt neki: »ugy talárod?« . . . De ezt oly gúnyosan, oly keserűen, hogy a szegény fiatal nő előtt egy pillanat alatt lehullt a lepel az igazságról.

Férje féltékeny volt! De ez nem volt a szerető féltékenysége, ki szive asszonyát egyedül akarja birni a ki másnak még azt sem engedi, hogy rátekinthessen, — nem, ez a művész irigy, gyűlölködő, kibékíthetlen féltékenysége volt. Most már sok dolognak akadt magyarázata. Most már tudta a nő, hogy minden ária végén, valahányszor őt tetszéssel halmozták el, s az ujjongás végett nem akart érni, férje miért tekintett közönyösen, szórakozva a közönségre, s azután miért öltött tekintete oly különös kifejezést, mintha ezt akarta volna a hallgatóságnak mondani: »Ha tapsotokkal egyszer fölhagytatok, talán nekem is szabad lesz énekelnem.«

Óh a tetszés, a taps, az ujjongás, a kihívás! Mint árasztják el ezek az egész nézőtért, mint hallani ezeket egyformán a szinpadon, a szinfalak mögött, a ruhatárban. A kinek valamikor része volt az élvezetben, az nem felejtheti el soha. Nagy művészek, kik megváltak a színészi pályától, nem valami betegségben vagy talán végelgyengülésben halnak meg, hanem el-tűnnek, mert el nem lehetnek taps nélkül.

Hősünket a közönség részvétlensége folytán csekélyebb fokú kétségbeesés környékezte. Boszankodott, veszekedett, mérgelődött. Eszélyes-séget akart magára erőtetni, a kedvetlen hangulatot úgy akarta elviselni, mint valami betegségben vagy talán végelgyengülésben halnak meg, hanem el-tűnnek, mert el nem lehetnek taps nélkül.

Hősünket a közönség részvétlensége folytán csekélyebb fokú kétségbeesés környékezte. Boszankodott, veszekedett, mérgelődött. Eszélyes-séget akart magára erőtetni, a kedvetlen hangulatot úgy akarta elviselni, mint valami betegségben vagy talán végelgyengülésben halnak meg, hanem el-tűnnek, mert el nem lehetnek taps nélkül.

Hijába!

volna a nap alatt, ime itt van az arany légy, egy lány, ki tiz méternyi magasságra röptül sőt egészen a zsinórpaddlásig, visszatér újra, táncosának kezére röptül, megáll rajta, ismét elszáll oly könnyedén s oly gyorsasággal, mintha csak Bergheer szellemképeinek egyike volna. Nesztelenül emelkedik és száll alá, kecsesen, ruganyosan.

Miss Aenea s a gépezet, mely röptülését megkönnyíti, egyaránt figyelemreméltó. Ő maga rendkívül ügyes táncosnő, a földön bátran kiállja a versenyt egy másodrangú ballerínával, a levegőben pedig természetesen, utólérhetlen, miután még eddig egyedül is áll e szakban.

»Sztrogoff Mihály«-t adják, az árulóból Sztrogoffá előléptetett Tihanyival a cimszerepben. Az azelőtti előadásokon Tihanyi volt az, ki a cár hű szolgáját Sztrogoffot megvakíttatta. Most ő adja a megvakítandó Sztrogoffot, fölsohajtván, hogy: »ó Nemezis! mig eddigelé 53-szor én vakítottam meg mást, most hússzor egymásután vakulok magam.« S elkeseredésében azon általánosán ösmert, zamatos közmondáshoz folyamodik, melyben meg vagyon mondva, hogy »vakulj magyar!« — ha mindjárt muszka is vagy és Tihanyinak hívnak.

A VII képben a tatár Khán bevonulása fordul elő. Apróbb-nagyobb lányok lábficamító mutatványai után egyszerre szétnyílik a háttéri torony tetején levő bokor és megjelenik teljes fényében az arany légy. Felső testén szűken mért, testhez álló aranypikkely derék, nyaka, karjai szabadok, vállain két szárny, fején csápok, azontúl ami befödni való van, testszinü tricotval láttatik el. Egészben véve, megjelenése is igéző és hatásos. Aztán leugrik a négy öles torony tetejéről és nesztelenül ér le a földre, kecses attitűdében, minthacsak Coppini Zsófia nővére volna.

A játék aztán megkezdődik. Először a földön táncol, biztosságával és könnyedségével szinte hihetővé tevéen azt, hogy a gépezet nélkül is a levegőbe tudna emelkedni. Lábikrákban bővelkedő úr közelit feléje, (Gundlach, a népszínház balletmestere) s meg akarja hódítani az arany legyet, ez azonban eltűnik. Az ikra-dús úr erre szörnyü kaszálást visz véghez elárvult jobb lábával, melylyel úgy suhogat körül, mintha csak őt is Pini Henriknek hívnák, b. Podmaniczky nagyobb gyönyörűségére.

Az arany légy azonban újra megjelenik. Az ikradús úr meg akarja fogni, a légy ugrásra hajol s hopp! egyszerre a szinpad tetején áll merően a légben, nem feledkezvén meg természetesen a choreografikus plasztika követelményeiről. Egész függélyesen áll fönn, szabadon, s a legkitünőbb látcső segítségével sem vagyunk képesek a mozgató elemet, azt a vékony, fekete kaucsukzsinórt fölfedezni, mely a csalódást előidézi. Mondják, hogy miss Barry Lätitianak (ez az arany légy lányneve) kaucsukgyáros volt a férje s az fedezte föl azon eszközt, mely által nevének harminc lányi fölényt biztosít más közönséges ballerínák fölött.

Annyi bizonyos, hogy a csalódás tökéletes. A kecses kis szöke hölgy oly szabadon lebeg a légben, oly nesztelenül röptül, annyira nem látszik meg rajta, hogy hús és vérből való testtel és így súlylyal is bír, amennyire az ikradús úron nem vehető észre semmi erőlködés, midőn kinyujtott kezén tartja a lábujja hegyével rajta nyugvó kis táncosnőt.

Annyi bizonyos, hogy Aeneas úr (nevezzük így Aenea férjét) talál-mánya, e kaucsukos gépezet, rendkívüli reformokat fog a ballet terén előidézni. Szinte látjuk már a szinpadot zsufolva apró virágtündérekkel,

lepkékkel, madarakkal, melyek hirtelen emelkednek a légbe, ismét leszál-
lanak, újra fölröpülve, a légben csoportozatokat alkotnak, párosával, hár-
masával röpködve össze-vissza, amíg az elkábult és gyönyörtől fáradt
közönség szemei előtt lehull a függöny.

Mily bajos lesz azután ismét a földön járó énekesekhez szokni. Hisz
már a miss Aenea produkciói után is úgy rémlett nekünk, mintha Pár-
tényiné a megvakítási jelenet alatt a szinpad tetőzetére röpülne!

Földszinti Figyelő.

Z E N E .

* Énektanítás a vidéken. Székesfehérvárról írja tudósítónk, hogy ott m. hó 29-én tartatott meg a polgári leányis-
kola zárünnepélye, melyen a két szakaszból álló műsor ének és szavalati előadásokat fog-
lalt magában. Ezek közül különösen a zenei előadások szép sikere fényesen bizonyíták be, hogy a polgári iskolában az énektanítás gondos és szakavatott ápolásban részesül. Weber háromszólamú „imája“, a „höl-
gyek kara“ a Hugonottákból, Er-
ney népdalai és „Isten veled“ Dop-
pler zenéjével, azonkívül több-magán és kettősdal, elég alkalmat nyújtott a számos és díszes közönséget azon meggyőződésre juttatni, hogy Hauptmann Anna kis-
asszony, ki az éneket valamennyi osztály-
ban tanította, helyes rendszerben és egész odaadással oldotta meg feladatát. Meg va-
gyunk győződve, hogy azon elismerés, melynek az iskolaszék elnöke, Sche-
y úr, ki az iskolai ügyeknek és művészetnek egyaránt buzgó pártolója, oly szépen adott kifejezést, vizshangra talált a jelenlevő szülék és műbarátokban is, Hauptmann kisasszonynak pedig nemes törekvéseiben ösztönül fog szolgálni jövőre is. Sok volna egyenként elősorolni az előadókat, melyek egyaránt díszre méltók; de nem hagyhatom felemlítés nélkül a szavalók közt Havas Ilonát, ki gróf Zichy Géza „az anya karácsonyfája“ című költeménye melegen átérzett előadásával meghatotta és könyekre indította a közönséget. Végül Göbel János igazgató úr tartott hosszabb, szívből eredő és szívhez szóló beszédet záradékkul.

* Kérelem. A „Magyar Dal-Album“

három kötetében megjelent hatszáz magyar dallam szerzői nincsenek az illető helyeken megnevezve, ami csupán csak azon okból történt, hogy a dallamok szerzőinek nevei előttünk nagyrésztben ismeretlenek. Alul-
írottak e hiányt úgy kívánják pótolni, hogy a „Dal-Album“ III-ik kötetéhez egy külön ívet szándékoznak e atolni, melyen az egyes dallamok kipuhított szerzői közzé lesznek téve, amely jegyzék, hogy minél tökéletesebb legyen, felkérjük ugy a t. szerzőket, vala-
mint a lap művelt olvasóit a szíves közre-
működésre. Végül felkérjük a magyar dal-
kedvelő közönséget arra is, hogy a megjele-
nendő negyedik kötetéhez, mely a 601—800 dallamokat fogja tartalmazni, minél több és szebb népdalokat beküldeni szíveskedjenek. — A „Magyar Dal-Album“ és „Magyar Dal-Tár“, mint a magyar nép dalainak és dallamainak egyetlenes gyűjteménye című vállalatok szerkesztősége és kiadóhivatala Győrött.

* Hubay Jenő hazánkfiát, a brüsszeli kir. zeneakadémia első hegedű tanárát ismét újabb kitüntetés érte. A belga kormány ugyanis kinevezte a belga művészetekre felügyelő központi bizottság tagjává. Hubay jelenleg ily minőségben, mint a jury tagja, a vizsgálatok ellenőrzése céljából, sorra látogatja az állami zeneintézeteket.

* Schauer Ferenc az „Atala“ szerzője — mint egy magánlevélben írja — jelenleg Párisban tartózkodik, ahol az ottani zeneszerzők körében a legszívélyesebb fogadtatásra talált. Azok a zeneszerzők, akikkel érintkezett és érintkezik, mindent elkövetnek, hogy tanulmányainak folytatását

megkönnyítsék. Schauer szeptember havában szándékozik visszajönni Budapestre.

* A g g h á z y K á r o l y, kit a nemzeti zené még tavaly választott meg számfölvötti tanárnak, a legutóbb megtartott igazgatósági ülésben mint rendes tanár végleg megerősítettet. Aggházy a következő tanévtől kezdve a legfelsőbb zongora tanszaki osztályokat Székely Imre tanárral megosztva fogja vezetni.

* L i s z t F e r e n e z Freiburgba és Zürichbe utazott. Weimarba csak a bayreuthi „Parsifal“ előadások után tér vissza,

melyeknél természetesen szintén jelen lesz.

* A párisi szépművészeti akadémia az idén a római nagy díjat (Grand Prix de Rome) egyhangulag Mártynak, Massanet tanítványának ítélte oda. A második díjat Pierné, szintén Massanet tanítványa kapta, míg ugyanannak harmadik tanítványa Leroux díeséretet nyer. Különösen díesérik Mártynak pályaművét, egy kantátét, mely a hallgatóságra mély benyomást tett. A pályanyertes mű szerzője még csak 20 éves.

A szinfalak világából.

¶ B l a h á n é N a g y v á r a d o n. Ami a nagyváradi publikumot az egész időnyen át legkevésbé érdekelte: a színház, az képezi most az érdeklődés gócpontját. Jul. 3-án hatodszor lépett föl Blaháné s pedig Boceacióban, s hogy vendégszereplése alatt a nagyváradi publikumot vagy e közül „valakit“ mennyire el tudta bűvölni, annak tanúsága a Blaha Lujzához szóló üdvözöngemény, mely a „Milimári“ előadása alatt a karzatról esendes esőként hullott a földszinti publikumra!

* „A p á l i n k á“-t, Busnach és Gastineau-nak Zola regénye után irt párisi népszínművét a népszínház után Mansberger Jakab társulata fogja először adni Nagyváradon.

¶ H e i l b r o n n M á r i a másképp vicomtesse de la Panouse, a híes francia énekesnő, a v gyona elvesztése következtében megfogant azt az elhatározását, hogy visszatér a színházhoz: már végrehajtotta. Tizenötzöri fellépésre szerződést kötött a monte-carloji (Monaco) színház igazgatójával. E fellépésekért összesen 60 000 frankot kap.

¶ H a j ó s Zsigmond, a nemzeti színház volt első tenoristája, Páviában vendégszerepel. Hajós egy milanói stagionéval időz Páviában, s különösen, mint írják, „Ördög Róbert“-ben annyira elragadta a közönséget érees hangjával, hogy elfeledtette az olasz beszéd darabos kiejtését.

¶ E r d é l y i M a r i e t t a - p ö r. A magyar színészegyesület kormányzótanácsa-

nak legutóbbi ülésén fölolvastatott Erdélyi Mariettának azon levele is, a melyben tudatja a kormánytanácsal, hogy a színészegyesületből kilép s ezután mint műkedvelő fog az ország színházain működni. A kormányzótanács kijelenti, hogy Erdélyi Marietta kilépése el nem fogadtatik, mert kilépési szándékát akkor jelentette be, a midőn a kormányzótanács azon határozatát, a melylyel a szerződés betartására utasított, már megkapta, s mert az alapszabályok értelmében az egyesületből csak akkor léphet ki az egyesületi tag, ha pályát változtat. Ez eset azonban Erdélyi Mariettánál elő nem fordulván, ismételve utasított, hogy nyolc nap alatt Csóka színtársulatánál jelentkezék, ellenkező esetben az egyesületből ki fog záratni, s a magyar színházokon való szerepléstől el fog tiltatni. E határozat másolata Bogyó igazgatóval is oly megjegyzéssel közöltetett, hogy Erdélyi Mariettát többé fel ne léptesse, mert ellenkező esetben az alapszabályok 11. §-a fog ellene alkalmaztatni, amelynek értelmében az igazgató, ha máshol szerződésileg kötelezett, vagy az egyesületbe fel nem vett, illetőleg abból kizárt tagot tudva szerződött, az egyesületből kizáratik. A kormányzó tanács e határozata után Erdélyi Marietta kijelenté, hogy hajlandó visszatérni Csókához és kilépését visszavonta. Összesen csak azt kérte, hogy őszig engedje meg a kormányzó tanács a vendégszereplést. Miután azonban ez nem a tanácstól, hanem Csóka igazgatótól

függ, erre vonatkozó határozat nem is hozott.

¶ Vidéki szinpad. Kolozsvártt vasárnap volt az utolsó előadás a szünet előtt. Csiky Gergely „A szép leányok“ című darabját hozták színre, negyedízből, s elég szépszámú közönség nézte. — Szász-Régenben Nyéki János szintársulatát melegen pártolja a közönség. Közelebb Maros-Vásárhelyre megy az igazgató, s ott Blaha Lujza asszony vendégszerepel nála. — Győr városa színházát renoválni szándékoznak: Voyta Adolf építész elkészíté a tervet s mivel annak kivitele háromezer forintnál többbe nem kerül, a város kétségkívül meg fogja hozni ez áldozatot. — Újvidéket az Aradi szintársulata elhagyja; úgy hallani, hogy Zentára vonul: a társaság két tagja, fájdalom! örökre Újvidéken marad: Munkácsy kardalnok és neje (Tóth Ilka színésznő), e napokban esónakázni mentek a Dunán, melyen nagy szél kerekedett, a esónak felfordult s mind a ketten a vízbe fúltak. — Csik-Szeredán e napokban kezdi meg előadását Váradi Ferenc társulata; vendége lesz Molnár György is. — Ipoly-ságón jól pártolják a Tóth Béla negyven tagú szintársulatát „Az igmándi kispap“-ot, „Milimári“-t, „Üdvöské“-t, „Olivette lakodalmá“-t nagyszámú közönség előtt adták elő. A társaságnak vendége is van: H.-né, Dancz Nina asszony, kit jutalomjátéka: a „Korona és verpad“ alkalmával sok tapssal, bokrétákkal, koszorúval tüntettek ki. A darabot a hulló zápor miatt nem a szinkörben adták elő, hanem a megyeházban rogtönzött szinpadon.

¶ Az orsz. színész-egyesület igazgatóságának felterjesztése folytán a m. kir. belügyminiszter a megyék közönségéhez két rendeletet bocsátott ki. Az egyikben intézkedik, hogy olyan helyeken, hol vidéki szintársulatok működnek, működvelői társulat csak kivételesen és jótékony célra rendezhet előadást. A másik pedig azon visszaélések meggátlását célozza, hogy némely szinigazgató egyidőben több községre kér és nyer engedélyt, s mi-

dőn ez kezei közt van, az illető városnak vagy községnek tájára sem megy. Ezután egy szinigazgató csak egy községre nyerhet egyidőben engedélyt, s ha az engedély kiállításának napjától számított 15 napon belül előadásait meg nem kezdi, új engedélyért tartozik folyamodni.

¶ Sopron és a német szinészet. Sopron városa csak nem tud megbarátkozni azzal az eszmével, hogy felhagyjon a német szinészet istapolásával és a magyart pártolja, holott intelligenciája az utóbbi időben örvendetesen magyarosodott, sőt a nemrég alakult „magyar kereskedelmi kör“ az üzletvilágban is szép eredményrel terjeszti a magyarosodás eszméjét. A város törvényhatósága legutóbbi közgyűlése alkalmával a városi színházat két évre ismét német szinigazgatónak: Fritsche Gusztávnak engedte át s maga a törvényhatóság folyamodott számára a kormányengedély elnyeréséért. A törvényhatóság kérvényét Sopron város polgármestere pártolólág terjesztette be a belügyminiszterium elé.

¶ Ellinger József veterán tenoristánk, ki a nemzeti színházat az utolsó időkig oly gyakran mentette ki a tenorista-zavarból, mint részvétellel halljuk, súlyosan megbetegedett.

¶ Hauck Minnie utóbbi Párisban léte alkalmával kellemes meglepetésben részesült. A „Chouens et fils“ ismert párisi kiadó cég ugyanis, Bizet özvegyével egyetértőleg a „Carmen“ opera diszpendányát nyújtotta át a művésznőnek egy felirat kapcsában, melyben az özvegy háláját fejezi ki Hauck Minniének, a ki — ugymond a felirat, — „megalkotta az opera szerencsését.“ A művésznő az volt az első, ki Carment Londonban énekelte.

¶ A német szintársulatok korlátozása tárgyában a magyar színész egyesület közp. igazgató tanácsa felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, melyre a miniszter adott válaszában kijelenti, hogy a német szinieleadási engedélyek kiadását saját hatáskörében továbbra is érintetlenül fenntartja, s ily engedélyek

az eddigi gyakorlat szerint csakis oly egyéneknek adatnak, akik egyfelől kifogástalan megtartásuak, más felől kellő anyagi eszközökkel (könyv-, ruha-, desziattár és megfelelő készpénz) rendelkeznek és azt hitelen beigazolják.

§ Századik előadást ért egy idény alatt Shakspeare „Romeo és Juliá”-ja — Londonban. Alig hiszszük, hogy ehhez hasonló eset fordulhatna még valaha elő. Azon fővárosban, melynek annyi színháza évek hosszú sora óta annyi ezerszer adta e darabot, most egy idény alatt százszor

egymásután telik meg zsúfolásig a Lyceum-színház, hogy Irving Romeóját láthassa.

§ Nilsson Krisztine egy amerikai impresarioval mr. Abbeyvel kötött szerződést, melynek értelmében a télen a primadonna az Egyesült-Államokban fog hangverseny körutra indulni. Novemberben kezdi meg Bostonban. A művésznő jelenleg Albany hercegegnő vendége.

§ (Madame Judie) befejezte vendégszereplését Franciaország vidéki városáiban. Harminckét föllépte 150,000 franknál többet jövedelmezett.

Képzőművészetek.

* * * Az első szoboröntés Magyarországon. A Deák-mauzoleum kupolájára helyezendő „Viktória” géniusz szoboralak érebeöntését tudvalevőleg a hazai Schliek-féle gyár vállalta el s ugy az öntést mint az egyes részek összeállítását a napokban befejezte. Hazai iparunk örvendetes emelkedése mellett, az öntési ipar nálunk mindez ideig teljesen el volt hanyagolva s az utóbbi időben ugy a fővárosban mint a vidéken felállított szobrok öntéseért százezrek vándoroltak ki hazánkból a külföldre. A Kiss György jeles szobrászunk által mintázott 6 méter magas alakot már több szakértő megtekintette, s öntéséről leghizelgőbbben nyilatkoztak. Az antik öltöny lebegő dús redőzeteinek öntése a legnehezebb feladatok közé tartozik s ennek kivitele a „Viktória” szobron szépen sikerült. A 3 méter magas géniusz alak egy 1 méter 40 cm. átmérőjű és négy sphinx által tartott golyón lebeg s kiterjesztett szárnyaival éri el a 6 méter magasságot s súlya körülbelül 32 vámmázsára tehető. A napokban fogja a szobrot megtekinteni a bírálóbizottság. Ezenkívül a gyár még számos hazai szakértőt szándékozik meghívni véleményadásra s ezek ítélete alapján nagyobb szobrok öntésére is külön öntő-műhelyt akar jövőben felállítani. A „Viktória” szobor később, néhány napig a nagy közönség által is megtekinthető lesz.

* * * Az orsz. képtárban van

egy kép „A két vak” cím alatt régóta ismeretes, mint a katalogus mondja „ismeretlentől.” Egy idő óta Hauser müncheni festményrestaurátor tartózkodik itt, a ki az országos képtárt átvizsgálja. Ő jött rá, hogy az említett kép nem két vakot, hanem két pástort ábrázol, kik a kis Jézust imádják, s hogy e kép egy része Giorgione egy félig elégett mesterművének. E felfedezés helyességét kétségtelenné teszi az, hogy a kép egyik részén az égés nyomai mutatkoznak. E felfedezés rendkívüli jelentőséget nyer az által, hogy az összes képtárakban csak nyolc valódi Giorgione van.

* * * Muderlak Lajos fiatal szobrász az iparművészetek tanulmányozására a kormány megbízásából a jövő hét folyamán külföldre utazik. Először megtekintti a nürnbergi és trieszti kiállításokat és onnét Olaszországot és Németországot utazza be.

* * * A trieszti kiállításra vonatkozólag a magyarországi központi bizottság a képzőművészeti társulat igazgatóságát arról értesítette, hogy, habár a bejelentési határidő már letelt, a nevezett bizottság e hó 10-ig még mindig elfogad bejelentéseket; a résztvenni szándékozó művészek kéretnek, hogy ezen határidőt kellő figyelemben részesítsék.

* * * A képzőművészeti társulat őszi kiállítására, mely két sorozatra osztva október 15-től november 15-ig, illetőleg november 20-tól december 20-ig fog

tartani, már nagyban folynak az előkészületek. Habár a bejelentés határideje szeptember 15-re van kitűzve, eddig is a külföldről több érdekes mű beküldése helyzetett kilátásba. Ezek között újabban két nagyszabású francia festmény Grandjean Edmond és Cain Georges től, melyek az 1881-iki párisi salonban éremmel tüntettek ki; kivált ez utóbbinak „Egy törvényesék a rémuralom alatt“ című képe a francia művészvilágban rendkívüli feltűnést keltett.

* * A Petőfi-szobor Turbain Károly bécsi ércöntődjében elkészült, úgy, hogy bármikor Budapestre szállítható. A talapzat is föl lesz állítva három-négy hét alatt. A leleplezési ünnepély azonban október hava előtt nem fog megtartatni, mert a szoborbizottság igen helyesen be akarja várni az időt, midőn a parlament együtt lesz s az összes tudományos intézetek a fővárosban működésüket újra megkezdik. Továbbá meg kell hívni ez ünnepélyre azt is, ki a szoborügyet megindította s arra legtöbbet gyűjtött: Reményi Edét, ki — mint tudva van — Amerikában van. A leleplezés idejére, mint halljuk, a bizottság a szoborügy rövid történetét tárgyazó emlékiratot fog kiadni, melynek szerkesztésével hihetőleg Reményi Antalt és Károlyt, mint a szoborbizottság jegyzőit, bízzák meg. Az emlékiratot kétségkívül a szobor képmása is fogja díszíteni.

* * Tölgyessy Arthur festőművész jelenleg több hangulatteljes festményen dolgozik. Ezek között kitűnik, úgy művészi felfogás, mint kivitel tekintetében a művész által legutóbb befejezett „Horto-

bágyi puszta“ című tájkép délibábos moesáros rónaságával. Szép felfogásról és kidolgozásról tanuskodik még „Szolnoki füzes“ és „Szénagyűjtő“ című, a befejezéshez közel álló képei. Az utóbbi két porleányt ábrázol, kik a mezőről egy-egy esomó szénával hazafelé tartanak. A művész a napokban újabb tanulmányok tétele céljából Békés Gyulára és onnét Tápió-Györgyre utazik, honnan csak ősszel tér vissza.

* * M a k a r t - b o t r á n y. Makart bécsi festő tekintélye az utóbbi időben több plagium s néhány nem sikerült mű következtében nagyon megingott s az egykor ünnepelet művész újabb baklövéseket tesz — önmaga ellen. A drezdai vereskereszt-egylet újabban nagy művészi sorsolást rendezve, az első díjat Makartnál rendelte meg s a művész annyira elfeledkezett magáról, hogy oly művet küldött, mely szakértők szerint is valódi művészeti skandalum. Már maga tárgya, (két meztelen leány nyul egy rózsza után, melyet egy meztelen ifju tart) sem valami kellemes s alkalmi egy tárgy nagyméretű képen, de a kivitel oly botrányos, hogy a drezdai egylet kénytelen volt javíttatni rajta, hogy némileg kész képnek tűnjék fel. Makart a szó szoros értelmében csak vázlatot készített telve rendkívüli rajzhibákkal. E „műremek“ 20,000 márkával van most jelölve s egyuttal mint olyan mű, mely vándorkiállításra alkalmas s a nyerőnek így állandó évi jövedelmet biztosít. Valóban kár, hogy híres művész magáról megfeledkezve a megrendelőkből s általában műpártolókból bizalmatlanságot kelt föl.

La Hongrie á l'Étranger.

(Redigée par A. Bánfi).

Très luxueuse reprise de la féerie „Michel Strogoff“, tirée du roman de Jules Verne, au théâtre populaire. Jamais la vieille et classique féerie n'avait été entourée de tant d'éblouissement.

La grande attraction, le clou, a été le divertissement du septième tableau, dans lequel miss Aenea, danseuse aérienne, parcourt l'espace comme un oiseau, et s'envole jusqu'aux frises. C'est extraordinaire et tout a fait gracieux et nous comprenons l'enthousiasme des Anglais et Français pour la gracieuse ballerine, qui fit fureur à la Gaiety et à l'Alhambra de Londres et au Chatelet à Paris.

„Michel Strogoff“, est considérablement augmenté au point de vue de la mise en scène.

* * *

C'est la 2 courant, que Mme Ilka Pálma y, notre aimable soubrette, a pris son congé annuel, du public pestois dans une pièce populaire. Un tonnerre d'applaudissement et plusieurs bouquets ont accueillis la charmante artiste. La salle était presque tout à fait comble, malgré une chaleur tropicale. Mm. Pálma y s'est rendue à Paris où elle séjournera quelques jours. Puis elle visitera Trouville, pour y passer quelques semaines.

* * *

M. Charles Aggházy, fut nommé unanimement par le comité directeur du conservatoire national, comme professeur ordinaire dans les classes supérieures de l'institut.

Magyar-dal Album. A magyar nép dalainak egyetemes gyűjteménye megjelent. I kötet. 9. füzet A „Magyar Dal-Album“ kiadó-hivatalában. Györött a következő tartalommal:

1. Rózsám, rózsám, mi a bajod? 2. Sajó vize zavarodik 3. Sárgán virágzik a repce. 4. Sári rózsám hová mégy? 5. Selymes Panna. 6. Soh'sem hittem, hogy a Tisza. 7. Sokszor mondtam én neked. 8. Sötét felhők tornyosulnak. 9. Stiriában Ajk faluban 10. Suli, suli, sullárom. 11. Szabad pusztán szól a ménes kolompja. 12. Száll a galamb. 13. Száldogál a fecske. 14. Szász füre deres harmat 15. Szeretömmek szeretnélek. 16. Szerettelek kedves babám. 17. Szép állat a liba. 18. Szived végső dobbanását. 19. Tele szívünk örömmel. 20. Tied minden gondolatja. Egy füzet ára 25 kr.

Előfizetési feltételek.

A „Magyar Dal-Album“ egész évre: 10 füzetre 1 80 kr. félévre: 5 füzetre 90 kr.

Előfizethetni és kapható számonként a „Harmonia“ nemz. zeneműkereskedésben.

 T. olvasóinkhoz! E számot még valamennyi előfizetőnknek megküldöttük, azoknak is, kiknek előfizetése a mult számmal lejárt. Tisztelettel kérjük fel azokat, kik előfizetéseiket még meg nem újították, méltóztassanak azt mihamarább eszközölni.

A „Harmonia“ kiadó hivatala,
(váci utca 3.)

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

25. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMLEK-NAPTÁR.

Julius 10-én.

1835. szül. Wieniawski Henrik orosz hegedűművész Lublinban.

Julius 11-én.

1806. szül. Böttcher György orgonaművész és templomzeneszerző Neustadt-Eberswaldban. Megh. 1877.

1807. szül. Tichatschek J. A. híres tenorista Weekelsdorfban.

Julius 12-én.

1782. először adatott elő Mozart „Szöktetés a Serailból” című operája Bécsben.

Julius 13-án.

1810. szül. Leonhard Gyula Emil, zongoraművész és zeneszerző Laubanban. Jelenleg a dresdai conservatoriumnál tanár.

Julius 14-én.

1686. szül. Marcello Benedetto olasz zeneszerző Velencében. Írt concerteket, sonátákat és templomi zenét. Megh. 1739.

Julius 15-én.

1782. halt meg Carlo Broschi (Farinelli) híres énekes Bolognában. 1705.

1857. halt meg Czerny Károly zongoraművész és számtalan zongoratanulmányok szerzője Bécsben. Szül. 1791.

Julius 16-án.

1811. halt meg Lacombe J. zeneíró Párisban.

A huszonötödik szám tartalma :

A színház égések ellen.

A nemzeti zenede az 1881—82-ki tanévbe

Két ujdonság.

Tárca :

A. Raff és Liszt.

B. A művészpár.

Zene.

A színpalak világából.

Képzőművészet.

La Hongrie á l'Etranger.

Hirdetések.

A társulati zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrizést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrizésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában:

A

vörös sapka

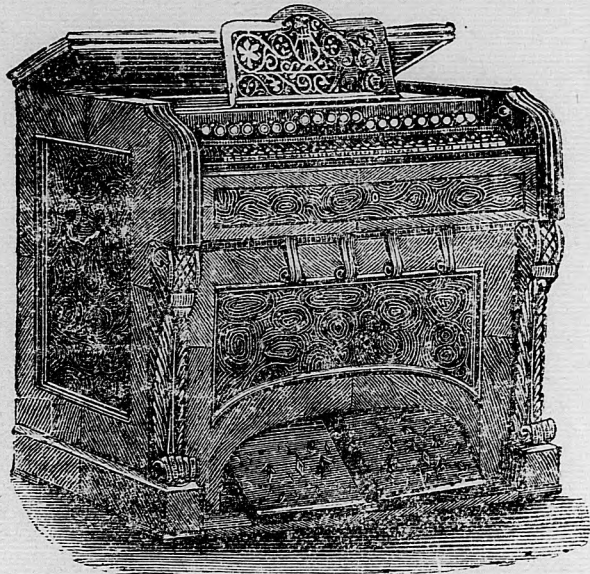
népszinművének összes kedvelt dala.

1. »Ugyan rózsám mit látsz rajtam.«
2. »Az orcája olyan mint a gyöngye harmat. (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
3. »Ripi-ropog a csizmám« (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
4. »Sir a madár, sir a száraz ágon« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
5. »Hallja-e, hallja-e, kis violám« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
6. »Sokszor nézek fel az égre.«
7. »Galagonya bojtörján.«
8. »Vágtat a ló, elszakadt a kantárja.«

E népszinmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszinházban.

Kapható a társulat n-mz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangsrekez kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„**Harmoniumok**“

Titz Péter utóda
Kotykiewicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

➔ *Árjegyzékek kívánatra érmentve küldelnek.*

➔ **! Ehrbar !** ➔

világhírű zongorái.

Ezen hangszer a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét. Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövötkezet“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➔ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➔

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák

Rövid szalon, diófából

„ „ fekete.

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.